

IRAN

Oppositionen diskuterar:

Motstånd eller kompromiss

Ännu några dagar av massprotester i Iran under de sista dagarna 2009 visade att det iranska folkets motstånd inte avtagit.

Tvärtom har det gått vidare, och handlar inte längre bara om valfusket i juni och presidentkandidaten Hossein Mousavis valnederlag. Folk ropade "Ned med Khamenei!", "Död åt regimen"...

"Ashura", sorgdagar för shiiter, har djupa rötter i Irans historia. Man sörjer genom processioner, passionsspel och ceremonier som egentligen härrör från iranska förislamiska mytologier. Profetens dotterson, imam Hussein (samma förnamn som reformisten Mousavi) och hela hans familj massakrerades enligt shiitiska historiker i kamp för rättvisa under Ashura år 680.

Härskaren, den tidens muslimska kalif, var enligt shiiter en tyrann som inte följde guds ord och framför allt förtryckte fattiga. 1978 blev dessa årsdagar avgörande för shahens störtande. Möjligheten att samlas på gatorna i hundratusentals var ett bra alibi för motståndsrörelsen. Shahens polis respekterade Ashura-dagarnas helighet och slog inte ner protesterna. Men det gäller inte den islamiska regimen som traditionellt använt Ashura som sin egen dag för att mobilisera massorna.

Blodig Ashura

Under de sista dagarna i december 2009 tog folk tillfället i akt och gick ut på gatorna och demonstrerade med paroller som "Ned med den högsta religiösa ledaren". Kravallpolis och milis attackerade folk. Demonstranterna, som hade samlats spontant, unga och gamla, arbetare och studenter, slog tillbaka. De kastade sten, tände eld på soptunnor och jagade iväg kravallpolisen.

Internetkopplingen stod på lägsta hastighet och inga utländska medier fick vara närvarande. Men de videoklipp som nådde YouTube efter några timmar, överraskade alla. Sådana scener, där folk i stort antal vågade ta strid utan att vara rädda, har man inte sett på Irans gator sedan revolutionen 1979.

Regimen gick till motattack. Minst 15 personer sköts ihjäl, bland annat Mousavis systerson. Massarresteringen av både demonstranter och politiska aktivister, kvinnor- och människorättsaktivister och studenter dygnet runt över hela landet, blev svaret.

Både kända och okända män-

niskor rapporteras arresterade i sina hem varje dag sedan 27 december. Folksamlingar på mer än fem personer är förbjudna, gatorna är ockuperade av beväpnade soldater och armélastbilar. Regimens radio och teve satte igång en hetspropaganda mot motståndet och anklagade alla för att vara utländska agenter. Riksdagens ordförande Larijani krävde dödsstraff för "huliganer och orosmakare". Flera riksdagsledamöter skrev den 4 januari under ett brev där de vill ha en undantagslag för att inom fem dagar kunna avrätta alla som döms för brottet "krig mot gud".

Som ett svar har flera stora universitet gått i strejk. Studenterna vägrar gå till lektioner och tentor. Nyheter om arbetarstrejker har nått ut, och folk börjar diskutera storstrejk.

Mousavis kompromiss-

"Mousavi bevisade med sitt senaste uttalande att han inte välkomnar ett regimskifte i Iran, utan bara en reform inom styret", förklarar många skribenter inom vänstern.

förslag

Flera dagars djärva gatuprotester under Ashura spred en känsla av nostalgi och påminde folk om segern över shahens armé. Oppositionen hyllade folkets återfunna självförtroende. Maktlöshetens tid är över, hävdade många debattörer i iranska medier.

Samtidigt startades en diskussion om faran med upptrappat våld. Den mer radikala strömningen både inom vänstern och de gröna, avvisade oron och menade att folk inte var våldsamma. Att försvara sig mot våld är inte lika med våldsamhet, förklarade man. Som bevis hänvisade man till videoklipp där demonstranter som omringar kravallpolis, ropar: "slå dem inte, skydda dem, vi är inte som de..."

Mot dessa argument hävdade en del reformister och från den liberala vänstern att läget är all-

En kampanj för de kvinnor som arresterades under december. En av de arresterade är Atieh Yousei. Hon tillhör den religiösa liberala grupperingen och är en av initiativtagarna till En miljon-kampanjen i staden Rasht i norra Iran. Under Ashura försöker hon att hjälpa en skadad ung man. Polisen griper även henne och tar henne med sig. Sedan dess har ingen hört av henne. Myndigheterna vägrar lämna information om henne till hennes ombud och anhöriga.

varligt och för att skydda folket från ytterligare repressalier och upptrappning av våld, för att inte hamna i "revolutionärt" tillstånd och kaos, måste man bromsa nu.

En välkänd liberal personlighet, Sahabi, som länge har kämpat mot regimen, skrev ett öppet brev till exiliranier och bad dem att inte uppmuntra människor i Iran att gå till "våldsamer" i sina protester. Han varnade extremhöger och vänster för att trappa upp motsättningar mellan religiösa och ickereligiösa. Han talade om en "grön rörelse som är pluralistisk och omfattande".

Mir Hossein Mousavi, före detta presidentkandidat som kallas för de grönas ledare, framför allt av regimen och västerländska media, lade fram ett förslag i fem punkter. Han började med att "Jag är inte rädd för att dö för folkets skull".

I fortsättningen skrev Mousavi bland annat att han inte betraktar sig som en ledare utan som en folks anhängare. Han påpekade att det inte var han som uppmanat folk att gå ut på gatan under Ashura, utan allt detta hade varit ett spontant folkligt initiativ. Samtidigt visade han i sitt uttalande sin starka oro för den islamiska ordningen och landets säkerhet och erbjöd fem åtgärder, som "inte nödvändigtvis skulle genomföras omgående eller samtidigt".

Han krävde: 1. Staten ska ta ansvar och svara inför folket och andra organ. 2. Vallagen ska ändras och bli demokratisk och inte utesluta någon politisk strömning. 3. Politiska fångar måste frigges. 4. Yttrandefriheten ska säkras för alla media. 5. Folkets rätt att organisera sig i partier och grup-

per samt samlings- och organisationsfrihet ska respekteras enligt landets lagstiftning.

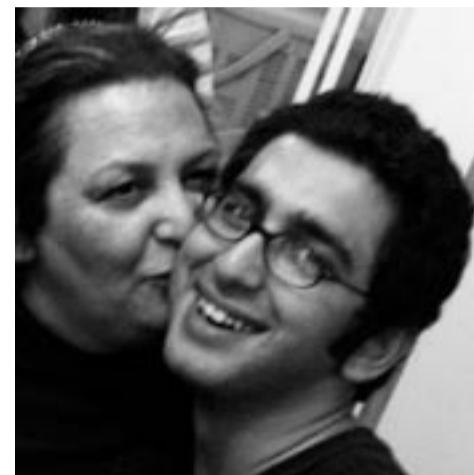
För och emot förslaget

Förslaget debatterades omgående och intensivt av såväl regimen som oppositionen. En del inom regimen, bland annat Rezai, godtog det och kallade det för en tänkbar kompromissvilja.

Oppositionen delade sig i två lag. Radikal vänster samt många inom den gröna rörelsen, både religiösa och sekulära, uppfattade förslaget som ett försök att rädda regimen i dess helhet från folkets vrede. "Ett allvarligt bakåttävande steg, felaktig taktik, fegt, sälja ut folket... ge regimen både tid och legitimitet...", finns bland kommentarerna i iranska exilmedier. Ett försök att stoppa revolutionen nu när folk har fått sin egen röst och agerar spontant, skrev många bland motståndarna.

Reformister och liberal vänster i stort välkomnade förslaget, en del kom med förslag på vissa korrigeringar och andra hyllade det som den enda lösningen för att behålla landets suveränitet och välstånd, undvika våldsamerhet och kaos. En del inom liberal vänster förklarade att processen utvecklats alldeles för snabbt, vilket kan leda till att regimen känner sig hotad till livet, och blodbad blir det enda resultatet. "En mer långsam förändring" ansåg de att Mousavis initiativ skulle kunna leda till.

Enligt motargumenten är det enda som försvagar folket och förstärker våldsmaskineriet ett uppehåll i protesterna. "Folk blir mäktigare ju mer de höjer rösten och regimen försvagas och tappar allt sitt stöd ju fler människor som

Mahin Fahimi och Omid Montazeri, mor och son, greps 28 december. Mahin är kvinnorrättsaktivist och en av initiativtagarna till aktionen "de sörjande mödrarna". Omid är vänsteraktivist. Mahin Fahimis man avrättades redan 1980 på grund av sitt medlemskap i vänsterorganisationen Fedaian. Bilden är i privat ägo.

kommer ut på gatan", resonerar många inom den organiserade radikala vänstern.

"Mousavi bevisade med förslaget att han inte välkomnar ett regimskifte i Iran, utan bara en reform inom styret", förklarade många skribenter inom vänstern.

Den radikala vänstern samt många inom den gröna rörelsen menar att folk inte kommer att lyssna på Mousavi längre. Studentrörelsen fortsätter sin kamp och arbetarklassens aktiva deltagande ökar.

Debatten pågår fortfarande, medan regimen och Ahmadinejad officiellt har avvisat förslaget. Reformisterna rapporterar att splittringen inom styret ändå har ökat till följd av förslaget. "Regimen inser att en kompromiss är det enda sättet att klara sig ur krisen", skriver Mousavi-vänliga debattörer.

Under tiden grips allt fler män och kvinnor, långa straff utdöms. Förra onsdagen samlades en del anhöriga till de cirka 500 arresterade under Ashurademonstrationer utanför Evinfängelset. Några berättade att de sade de till sina barn att fly när polisen attackerade. Men de sade: "Vi är inte rädda för dem längre." Reportrar utan gränser visade sin oro i ett uttalande för ytterligare tolv journalister och bloggare som arresterades de senaste dagarna. En våg av avrättningar kommer att skölja över Iran, det är den iranska oppositionen överens om. I onsdag avrättades den unga kurdiska aktivisten Fasih Yasamini. 17 fångar står i tur för att bli avrättade.